

Nr 335.

Av herr **Berglund, J. E., m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, nr 185, synes den genomgående principen göras gällande, att allt bör göras för underlättande av ett allmänt deltagande i kommunala och politiska avgöranden. Erkänns måste också, att de olika förändringar i nu gällande bestämmelser, som i detta avseende föreslagits, i många hänseenden äro av beskaffenhet att befordra dessa syften. Det synes dock, som om särskilt *en* synpunkt, vilken enligt undertecknades mening är av ganska stor och genomgripande betydelse, speciellt för de nordligaste länen jämte Dalarne och Värmland, icke tagits med i beräkningarna, eller vunnit nödigt beaktande.

I ovannämnda delar av landet pågår, som bekant, skogsarbetet i sin största utsträckning just under mars månad. De många tusental arbetare och jordbrukare, som vid denna tid äro sysselsatta med detta skogsarbete, bestå till huvudsaklig del av människor, som i de allra flesta fall hava sitt hemvist på stort avstånd från den tillfälliga arbetsplatsen i de stora skogarne. En stor del av dessa skogsarbetare äro sågverksarbetare, vilka, på grund av sågverksarbetets säsongartade beskaffenhet, under vintertiden äro hänvisade till att söka sin utkomst med skogsarbete, i de flesta fall långt från hemmet. En formlig folkvandring försiggår, av detta skäl, i slutet av varje år nedifrån de stora sågverksdistrikten upp till skogarne.

Det är emellertid icke endast de inom sågverksindustrien direkt anställda arbetarne, som under vintrarne utvandra från sina hemsocknar upp till de djupa skogarne. Tusentals stuveriarbetare, som hava sina hem och sitt sommararbete nere vid kusten, göra på samma sätt. Desslikes är det ju så, att småbönderna och de smärre jordbrukarne i Norrland samt Dalarne och Värmland i stor utsträckning söka sig en väl-

behöflig biförtjänst med timmerkörning vid de stora skogsdrivningarne. Ja, man kan säga att skogsarbetarne — huggare och körare — till huvudsaklig del bestå av i sågverksdistrikten under sommartiden anställda och därstädes bosatta arbetare, samt från avlägsna bygder till skogarne ankomna bönder och småbrukare.

I regel hinna skogsdrivningarne aldrig avslutas under mars månad utan pågå just då som allra intensivast. I mitten av april däremot är skogsavverkningen för säsongen slut, och då återvända dessa massor av människor till sina respektive hembygder. Men under tiden för deras bortovaro (i mars månad) har landstingsmannaval förrättats, och alla dessa hava, praktiskt taget, varit absolut förhindrade att delta i denna viktiga medborgerliga gärning.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet anför på ett ställe i den ovannämnda kungl. propositionen, sidan 55: »Ett nödvändigt villkor för att den kommunala självstyrelsen skall väl fylla sitt ändamål är naturligen, att kommunernas röstberättigade medlemmar i största möjliga utsträckning delta i de kommunala ärendenas avgörande. Så är emellertid icke förhållandet, särskilt i kommunerna på landet inom stora delar av riket. Detta är dock ej alltid beroende på bristande intresse hos de röstägande, utan ofta på de stora svårigheter, som för många bland dem äro förknippade med inställelse å de kommunala sammankomsterna».

Detta uttalande äger naturligtvis sin fulla giltighet även, och icke minst, beträffande landstingsmannavalen och senare delen av detsamma, särskilt beträffande de människor, vi här ovan omtalat.

Med anledning av ovan anförda och till synes obeaktade omständigheter, torde det kunna ifrågasättas, huruvida ett bestämt fastslående av att valet av landstingsmän skall ske under loppet av mars månad, kan vara för alla förhållanden i vårt vidsträckta land lämpligt och välbetänkt. Men då samtidigt fördelen av Kungl. Maj:ts förslag om en gemensam valdag (Marie bebådelsedag) för hela landet är obestridlig och ingalunda bör i stort sett äventyras, så hava vi tänkt oss, att man genom särskilda undantagsbestämmelser för de norrländska länen jämte Dalarne och Värmland, möjligen skulle kunna bereda tillfälle för kommuner i dessa landsdelar, där berörda olägenheter kunna visa sig särskilt påtagliga, och som så finna lämpligt, att själva å kommunalstämma äga att besluta om landstingsmannavalets framflyttande högst en månad efter den i lag bestämda tiden. En dylik princip synes ju heller icke vara främmande för tankegången i den kungl. propositionen, ity att i densamma (§ 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet) före-

slås en liknande bestämmelse för de fyra nordligaste länen beträffande tiden för de ordinare kommunalstämmorna. Att på grund av de omständigheter vi här ovan påpekat, beträffande svårigheterna för ett allmänt deltagande i landstingsmannavalen, i eventuella fall tillåta en dylik undantagsbestämmelse, synes oss av omständigheterna i minst lika hög grad påkallad och välbetänkt.

Den, enligt vårt förmenande, enda svårighet, som vid det av oss föreslagna förfarandet skulle vara att övervinna, är väl den förkortade tiden för eventuella besvärs ingivande till regeringsrätten vid överklagande av landstingsmannaval, som bleve en följd av den föreslagna framflyttningen. Men dels torde man med stor sannolikhet kunna förutsetta, att icke allt för stort antal av de i de omnämnda landsdelarne befintliga kommunerna skulle komma att besluta sig för landstingsmannavalens framflyttande, enär de synpunkter, vi framfört, naturligtvis icke gälla för alla, ja, kanske icke ens för flertalet av dem, och följaktligen överklagande av val, som förrättats under april månad, av denna anledning ju kan antagas bli av mycket ringa omfattning, och dels kunde man kanske tänka sig ett förkortande av tiden för dylika besvärs avgivande. Dessutom förefaller det, som om en tid av mer än fyra månader skulle vara tillräcklig för besvärsprocedurens medhinnande beträffande de få fall, som från dylika platser kunna tänkas ifrågakomma.

Det torde väl av samma skäl, som föranlett Kungl. Maj:t att föreslå att vid en del frågors avgörande å kommunalstämma röstning skall ske efter huvudtal, vara lämpligt att vid beslut om framflyttande av tiden för landstingsmannaval, tillämpa lika röstetal för alla.

Med anledning av vad vi sålunda anfört, vilja vi vördsamt föreslå,

att Riksdagen må besluta följande tillägg till § 5, punkt 4 i Kungl. Maj:ts proposition nr 185, Förslag till lag om ändrad lydelse av vissa §§ i förordningen om landsting den 21 mars 1862:

I kommun inom Norrbottens, Västerbottens, Väster-norrlands, Jämtlands, Gävleborgs, Stora Kopparbergs och Värmlands län må landstingsmannaval, därest skäl därtill föreligger och kommunens ordinarie december-stämma så beslutar, förrättas högst en månad efter den eljest för detta val stadgade tid.

Desslikes föreslås att § 11 mom. 3 i Kungl. Maj:ts proposition nr 185 avgivna förslag till lag om ändrad lydelse i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, må få följande lydelse:

§ 11.

- Mom. 1. Lika med Kungl. Maj:ts förslag.
 Mom. 2. Lika med Kungl. Maj:ts förslag.
 Mom. 3. Vid beslut i fråga, som i § 16, tredje, fjärde och femte styckena, samt § 17 i andra stycket avses, ävensom för beslut om framflyttande av tiden för val av landstingsmän, äge en var röstberättigad lika röst.

Skulle de av oss föreslagna formuleringarna icke befinnas lämpliga, så anhålla vi att konstitutionsutskottet måtte föreslå annan formulering, som tillgodoser det av oss angivna syftet.

Stockholm den 22 april 1913.

J. E. Berglund, Kramfors. *J. R. Sundström*. *C. A. Svensson*.
P. E. Hedström. *Fab. Månsson*. *Per Tysk*.